

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2021/2022**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1–26).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „x” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „x”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Stopień drugi

**Czas pracy:
120 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	Suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	2	2	1	2	1	3	2	1	1	2	1	1	3	2	2	1	2	3	2	3	2	1	1	15	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																											

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –

2. Członek komisji sprawdzający pracę –

Zadania od 1. do 5. dotyczą artykułu *Być szczęśliwym to nie utopia.*

Być szczęśliwym to nie utopia

1.

Wszyscy mamy prawo do szczęścia, ale nie każdy wie, co to jest, na czym polega i do czego służy. Czy można być szczęśliwym? Czy pieniądze dają szczęście, czy nie? Co jest naprawdę ważne? Psycholog Marcelo Ceberio odpowiada na te i inne pytania oraz zachęca nas do refleksji nad tym stanem, który wszyscy chcemy osiągnąć.

Od ponad 10 lat trwają intensywne prace naukowe nad odczuwaniem szczęścia. Wiadomo dziś, że stan szczęścia pociąga za sobą sprzężenie pewnych dobrze działających neuroprzekazników i neurohormonów. Należą do nich choćby serotonina – substancja spokoju, rozluźnienia i dobrego samopoczucia, endorfiny, a tuż za nimi dopamina wyzwalająca motywację. I wreszcie oksytocyna, której wydzielanie związane jest z okazywaniem ojcowskiej lub macierzyńskiej miłości.

2.

Popularne przysłowie mówi, że pieniądze nie przynoszą szczęścia. Kwestia ta została również zbadana naukowo. Specjaliści zapewniają, że istnieje pewien próg pieniężny, na przykład w odniesieniu do miesięcznej pensji, którego przekroczenie może prowadzić do stresu, uzależnień, depresji. Jak to wytłumaczyć?

Analizując skalę szczęścia, ustalono, że w krajach, które borykały się z poważnymi lub o średnim nasileniu problemami ekonomicznymi, wartość pieniądza miała znaczenie dla poziomu odczuwania szczęścia. Natomiast w państwach, w których dochód przypadający na jednego mieszkańca zabezpieczał jego byt, poziom ekonomiczny nie przekładał się na poczucie szczęścia. Godne wynagrodzenie w krajach wymienionych jako pierwsze kojarzyło się z zaspokojeniem podstawowych potrzeb: dachu nad głową, wyżywienia, edukacji, rozrywki. Natomiast uzyskiwanie wysokiego dochodu w pozostałych krajach wiązało się najczęściej z tym, że rósł on wprost proporcjonalnie do obowiązków związanych z jego osiąganiem. Wyższe zarobki powodowały, prócz braku czasu wynikającego z dłuższej pracy, dużo komplikacji: nabywanie niepotrzebnych dóbr materialnych, więcej kart kredytowych, opłat i podatków.

3.

Biologicznie jesteśmy istotami społecznymi, które nawiązują więzi i starają się o akceptację i włączenie do grupy. Pytanie brzmi: według jakich parametrów zabiegamy o to włączenie i akceptację? Każde dobro materialne może być elementem decydującym o uznaniu społecznym. Dlatego towary nabywa się dziś w celu potwierdzenia statusu. Dobra materialne przekształcają się w dobra ostentacyjne, czyli na pokaz, np.: imponujący dom, luksusowy samochód, markowa odzież.

I tak biegniemy w tym szalonym wyścigu, którego celem jest generowanie pieniędzy na zdobywanie dóbr materialnych i uznania. I zapominamy, że to, czego nie można kupić, to czas, który przeznaczamy na produkcję pieniędzy w celu utrzymania wyidealizowanej przyjemności. Przyjemności, której jednak się nie osiąga z powodu właśnie braku czasu i chorobliwego rytmu życia.

4.

Im wyższa klasa społeczna, tym wyższy poziom parcia do sukcesu. Ponadto nacisk kładzie się na uznanie środowiska, unieważniając wartości osobiste. Dobrym przykładem są tutaj gwiazdy Hollywood, które osiągnęły sławę i fortunę. Ci ludzie byli w stanie zarobić dużo pieniędzy, ale zaniedbali świat uczuciowy. Tak bardzo martwili się o to, żeby zyskać uznanie, że w konsekwencji posiadli banalny i interesowny podziw, a nie głębokie i bezinteresowne uczucie. Są sami. Brak im szczerzej miłości i bezinteresownej przyjaźni.

5.

Badacze z Uniwersytetu Harvarda doszli do wniosku, że to więzi emocjonalne, takie jak: rodzicielstwo, życie w związku, przyjaciele, zapewniają prawdziwe szczęście. Nie pieniądze. Jeśli duże znaczenie w życiu przyznaje się sławie i pieniądзом, odbiera się prawdziwe znaczenie uczuciom i więziom międzyludzkim.

Jak widzimy, szczęście jest pojęciem absolutnie subiektywnym. Każda socjokultura, każda rodzina i każda jednostka ma własne pojęcie szczęścia. Bycie szczęśliwym to filozofia życia, wiedza, że pomimo katastrofy zawsze można odnaleźć dobrą stronę swej egzystencji, ponieważ są przy nas bliscy. Miłość jest również głębokim składnikiem prawdziwego szczęścia.

Na podstawie: <https://krokdozdrowia.com/byc-szczesliwym-to-nie-utopia-refleksje-na-temat-szczescia/>

Zadanie 1. (0–2 p.)

Nadaj wyróżnionym częściom artykułu (1–5) tytuły określające ich tematykę.

1.
2.
3.
4.
5.

Zadanie 2. (0–2 p.)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz TAK, jeśli zdanie wyraża myśl zgodną z tekstem, lub NIE, jeżeli jest z nim niezgodne.

1	Szczęście jest pojęciem trudnym do zdefiniowania.	TAK	NIE
2	Posiadanie pieniędzy wiąże się z ryzykiem niespełnienia.	TAK	NIE
3	Gwiazdy kina to osoby pozbawione potrzeb emocjonalnych.	TAK	NIE
4	W krajach najbogatszych poczucie szczęścia jest silnie uwarunkowane wysokimi zarobkami.	TAK	NIE
5	Zdobywanie luksusowych dóbr jest według psychologów podyktowane potrzebą uzyskania uznania społecznego.	TAK	NIE
6	Z badań wynika, że najsilniejszą potrzebę osiągnięcia sukcesu mają przedstawiciele najniższych klas społecznych.	TAK	NIE

Zadanie 3. (0–2 p.)

Na podstawie tekstu wymień dwa pozytywne skutki posiadania pieniędzy i dwa negatywne skutki dążenia do ich zdobywania. Nie cytuj.

Pozytywne skutki posiadania pieniędzy	Negatywne skutki pogoni za pieniędzmi

Zadanie 4. (0–2 p.)

Wyjaśnij sens zaznaczonego pogrubionym drukiem fragmentu tekstu. Wypisz z niego dowolny środek stylistyczny i podaj jego nazwę.

Wyjaśnienie sensu zaznaczonego fragmentu:

.....

.....

.....

Przykład środka stylistycznego:

Nazwa tego środka stylistycznego:

Zadanie 5. (0–1 p.)

Uzasadnij, że tekst przedstawia myśli o charakterze uniwersalnym.

.....

.....

.....

Wypisz z zacytowanego zdania trzy wyrazy, które o tym świadczą.

Wszyscy mamy prawo do szczęścia, ale nie każdy wie, co to jest, na czym polega i do czego służy.

.....

Zadania od 6. do 16. dotyczą podanego fragmentu oraz całej powieści Pawła Beresewicza *Pieniądze albo kasa*.

– No niech ci będzie, ty zdzierco – warknąłem ze złością, no bo nie da się ukryć, że dziesięć deserów za brzęczącą świnię to rozbój w biały dzień. Kiedy jednak prosiaki przeszły z rąk do rąk i zabręczałem sobie przy uchu, moja z takim trudem zdobyta skarbonka zagrała najpiękniejszą muzyką.[...]

– Ta-dam – zaśpiewałem triumfująco i podrzuciłem na dłoni dwie wydobyte monety.

Krzysiek aż pobladł, kiedy je zobaczył. Chciał mi je zabrać, chciał skarżyć, chciał wrzeszczeć, że jego, ale gdy pojął, jak wielki popełnił błąd, usiadł i gorzko zapłakał.

Trochę mi się go żal zrobiło, bo skąd miał dzieciak wiedzieć, co brzęczy świniom w brzuchu. Zaraz jednak wyobraziłem sobie, jak je moich dziesięć deserów i sumienie od razu mi się uspokoiło. Poza tym przecież ja tylko odebrałem moją własność, która w jego dziecinne rączki trafiła jedynie przypadkiem.

Smętnie wziął swego prosiaka. Obejrzał ze wszystkich stron. Potrząsał. Przechylił do góry nogami. [...] Patrzyłem na niego zdziwiony, on tak długo potrząsał, tak długo kręcił swoją świnią, tak długo mrużył oko i wystawiał czubek języka, aż przez podłużną szczelinę coś wypadło na dywan. Coś zwiniętego, coś zielonego, papierowego – coś z orzełkiem i złotym kwiatkiem, i groźnym panem w koronie, spod której wypływały fale długich włosów, i z krzyżykiem, i z jedyką, i z dwoma zerami...

– O-o! – bąknął osłupiały Krzysiek.

Szybko wrzuciłem monety do jego starej skarbonki i powiedziałem, że już się nie chcę zamieniać, a on mi na to, że za późno, więc ja, że wcale nie. Schował, trzepnąłem, wrzasnął, huknęło i czarne porcelanowe skorupy rozsypały się po podłodze.

Jeszcze przez chwilę miałem przynajmniej własną skarbonkę i to, co w niej brzęczało, ale zaraz i ją przestałem mieć, bo rzecz oparła się o rodziców. Wyrok w sprawie o zniszczenie mienia był istic drakoński. Winny – zgadnijcie, kto. Poszkodowany – znowu zgadnijcie. Odszkodowanie – pewnie się domyślacie.

A potem jeszcze zżarł dziesięć moich deserów.

Paweł Beręsewicz, *Pieniądze albo kasa*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2014, s. 62–64.

Zadanie 6. (0–2 p.)

Wskaż właściwe uzupełnienia luk w poniższym tekście dotyczącym narratora i narracji w powieści *Pieniądze albo kasa*. Podkreśl odpowiednie wyrazy.

W prologu powieści występuje narrator **pierwszoosobowy** | **trzecioosobowy**, który ma **ograniczoną** | **rozległą** wiedzę o świecie przedstawionym.

W następnych rozdziałach wypowiada się narrator **pierwszoosobowy** | **trzecioosobowy**, który **obiektywnie** | **subiektywnie** prezentuje zdarzenia.

Zadanie 7. (0–1 p.)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Główny bohater przytoczonego fragmentu odznacza się

- A. pychą i złośliwością.
- B. inteligencją i opieszałością.
- C. wrażliwością i stanowczością.
- D. empatią i przedsiębiorczością.

Zadanie 8. (0–3 p.)

Zredaguj krótką wypowiedź Stasia skierowaną do brata. Jej celem ma być nakłonienie Krzysia do zamiany skarbonek bez jakiegokolwiek przekupstwa. Zastosuj dwa różne środki perswazji.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–2 p.)

Wymień dwa sposoby dynamizowania akcji w przytoczonym fragmencie powieści.

1.

.....

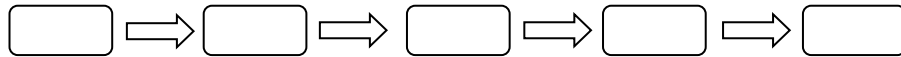
2.

.....

Zadanie 10. (0–1 p.)

Ułóż zgodnie z porządkiem chronologicznym wymienione niżej działania podejmowane kolejno przez głównego bohatera. Wpisz litery (A–E) w kratki we właściwej kolejności.

- A. Sprzedaż internetowa.
- B. „Postarzanie” jogurtów sałatowo-figowych.
- C. Zamiana świnek prezentowych.
- D. Wyszukiwanie pieniędzy pod półkami w supermarketach.
- E. Domowa myjnia.

Zadanie 11. (0–1 p.)

Z podanego zdania wypisz wszystkie rzeczowniki i określ, w jakim przypadku zostały użyte. *Wyrok w sprawie o zniszczenie mienia był iście drakoński.*

Rzeczownik	Przypadek

Zadanie 12. (0–2 p.)

Wykorzystując słownikową definicję przymiotnika *interesowny*, napisz, czy Staśka Tonderę można nazwać *interesownym*. Uzasadnij tę odpowiedź, przywołując dwa zdarzenia z powieści, inne niż opisane w zamieszczonym fragmencie.

interesowny *książk.* «mający na celu własny zysk, interes, zabiegający o własną korzyść; wyrachowany, chciwy»

Uniwersalny słownik języka polskiego PWN, red. Stanisław Dubisz, Warszawa 2000.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1 p.)

Zaznacz znakiem „x” właściwą odpowiedź.

Wyraz *zdzierca* składa się z

- A. 8 liter i 6 głosek.
- B. 8 liter i 8 głosek.
- C. 8 liter i 7 głosek.
- D. 7 liter i 6 głosek.

Zadanie 14. (0–1 p.)

Każdy rozdział powieści *Pieniądze albo kasa* kończy się zagadką. Określ dwie funkcje tych zagadek w utworze.

1.
2.

Zadanie 15. (0–3 p.)

Uzupełnij tabelę wybranymi z tekstu przykładami wskazanych środków stylistycznych. Napisz, jaką funkcję pełnią w utworze.

Nazwa środka stylistycznego	Przykład z tekstu	Funkcja w utworze
epitet		
powtórzenie		
dźwiękonaśladownictwo		

Zadanie 16. (0–2 p.)

Przekształć dwukrotnie zdanie *Krzysiek dokładnie obejrzał swoją skarbonkę tak, by czasowniki w powstałych zdaniach miały formę 3. osoby liczby pojedynczej trybów rozkazującego i przypuszczającego.*

Zdanie z czasownikiem w trybie rozkazującym

.....

Zdanie z czasownikiem w trybie przypuszczającym

.....

Zadania od 17. do 25. dotyczą utworu Jima Stovalla *Bezcenny dar.*

Zadanie 17. (0–2 p.)

Dopasuj bohaterów do zacytowanych niżej fragmentów powieści (1–5). W okienka obok numerów fragmentów wpisz litery A–E odpowiadające poszczególnym postaciom.

A. Walt Disney B. Red Stevens C. David Reese D. Gus Caldwell E. Theodore Hamilton

- [...] zatrzymał samochód w odległym zakątku rancza, obok ogromnego stosu słupów ogrodzeniowych. Wskoczył z auta i krzyknął:
– Wysiadka, synu! Dość już tego wylegiwania się!
- [...] pasażer, który siedział obok mnie, zapytał [...]:
– Przepraszam, czy czyta pan tę gazetę?
Kiedy [...] usłyszał to pytanie, wstał, przewrócił stronę w gazecie, na której siedział, a potem znowu usiadł i odpowiedział:
– Tak, proszę pana, jeszcze chwila i skończę.
- [...] zrobił więc dziennikarzowi miejsce na swoim łóżku i poprosił go, żeby położył się obok niego. W ten sposób obaj mogli patrzeć na plany przytwierdzone do sufitu, podczas gdy on opowiadał o swoim marzeniu.
- Z niekłamaną dumą spoglądałem na ścianę dokumentującą mój dorobek zawodowy, pokrytą fotografiami, na których występowałem w towarzystwie wielu sławnych osobistości – w tym ostatnich pięciu prezydentów Stanów Zjednoczonych.

5. Przyjechał do Teksasu z mokradeł Luizjany w jednej koszuli, nie mając nic prócz determinacji i siły. Podczas Wielkiego Kryzysu i okresu wojennego stworzył jednak imperium naftowe i wielką hodowlę bydła, które śmiało mogły stawać w szranki z największymi światowymi koncernami.

Zadanie 18. (0–1 p.)

Co poza faktem, że Jason otrzymał dary, świadczy o tym, że Red Stevens bardzo go kochał? Podaj dwa różne argumenty.

1.

2.

Zadanie 19. (0–2 p.)

Uzupełnij tabelę informacjami zgodnie z treścią poszczególnych rozdziałów książki *Bezcenny dar*.

Bohater	Problem	Przesłanie
Gus Caldwell		
	Ciężka choroba nerek	
Nathan		

Zadanie 20. (0–3 p.)

Ułóż zdania związane z treścią utworu, w których rzeczownik *przyjaciel* będzie pełnił podane funkcje składniowe. Zadbaj o poprawność językową i ortograficzną.

1) przydawka

.....

2) orzecznik w orzeczeniu imiennym

.....

3) dopełnienie

.....

4) podmiot logiczny

.....

Zadanie 21 (0–2 p.)

Co może dać innym człowiek, który nie posiada prawie nic? W odpowiedzi posłuż się czterema przykładami z książki *Bezcenny dar*. Użyj wyłącznie równoważników zdań.

1.

2.

3.

4.

Zadanie 22. (0–3 p.)

W Twojej szkole odbędzie się spotkanie z autorem książki *Bezcenny dar*. Napisz zaproszenie skierowane do Twoich rówieśników. Przekonaj ich, podając dwa powody, dla których warto wziąć udział w spotkaniu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–2 p.)

Oceń, czy podane stwierdzenia są zgodne z treścią utworu. Zaznacz TAK, jeśli zdanie wyraża myśl zgodną z jego przesłaniem, lub NIE, jeżeli jest z nim niezgodne.

1	Pieniądze zawsze zmieniają człowieka.	TAK	NIE
2	Szczęście zależy wyłącznie od nas samych.	TAK	NIE
3	Dawanie przynosi więcej radości niż branie.	TAK	NIE
4	Determinacja i praca wystarczą, by osiągnąć cel.	TAK	NIE
5	Pieniądze są tak samo ważne jak ludzie, którzy nas otaczają.	TAK	NIE

Zadanie 24. (0–1 p.)

Czym był najwspanialszy dar? Odpowiedz, odwołując się do słów Reda Stevensa: *Najwspanialszy dar, który stał się twoim udziałem, to nie tylko zaszczyt, ale również obowiązek, który nakazuje ci żyć pełnią życia i mądrze wykorzystywać wszystkie otrzymane dary.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–1 p.)

Udowodnij, używając dwóch argumentów, że książka *Bezcenny dar* jest utworem epickim.

1.
2.

